

Vesti 17. februarja

Kljukasti križ od Severnega morja do Karavank

V Berlin po navodila za notranjo politiko

razodeva pravo nemško misljenje o bodočnosti Avstrije, je povzročil na Dunaju silovito razburjenje. Avstrijske oblasti so list zaplenile in narečile svojemu poslaniku v Berlinu, naj opozori Hitlerja na ta neljubni dogodek. Po drugi strani pa poročajo, da bo proti zaplembi ugovarjala Nemčija, ker lanski sporazum prepoveduje Avstriji pleniti nemške liste. Dunajsko prebivalstvo je zlasti razburjeno zaradi nesramnega stavka, da bo treba Avstrijce učiti pokorščine. Sprašujejo se, ali je določilo sporazuma, da se Avstrija in Nemčija ne bosta vtikali v notranje zadeve druge države? Že takoj prvi dan po »ojačenem sporazumu« ostalo le papir. Avstrijski hitlerjevci se bodo pri svojih zahtevah zdaj lahko sklicevali na trditve in grožnje Goeringovega glasila.

Eden, ki je ušel rdeči smrti, pripoveduje...

Na koncu opozarja Butenko na celo vrsto senzacionalnih procesov in spominja na mnoge generalov, učenjakov, inženirjev ter drugih, ki so jih sovjeti obsodili na smrt. Živel sem pod boljševiškim režimom v Rusiji, pravi Butenko, in imel priložnost videti, kako globoko je padla Rusija. To mi je dalo pobudo, da se zatečem v dežele, kjer je doma še kaj kulture in pravice.

Uspehi velike kitajske ofenzive

Sčanov. Istocasno so boji v bližini Tsininga ob železniški progi Tiencin-Pukov. Tu so Japonci poslali nove spojitve čete v boj. S temi četami sodelujejo tanki in letala. Kitajci so tudi izvedli zelo močan krilni napad iz Čufuja na japonske čete, ki se umikajo iz Lianghsiatiena in Covsiena. Kitajci ne umorno zasledujejo Japonce in pobijajo vse, kar jim ne more uteči. Japonci so tu izgubili ogromno ljudi ter vojnega materiala. Največji uspeh te ofenzive pa je, da so japonske čete v veliki nevarnosti ob Hvjaski reki na južnem delu železniške progi Tiencin-Pukov. Tu imajo Kitajci boljše položaje. Tu je zbranih ogromno kitajskih čet, ki bodo skušale popolnoma uničiti Japonce. Kitajski vojsaki krogi so zelo zadovoljni z zadnjimi uspehi. Tudi ob železnici Peking-Hankov je uspelo Kitajcem zadeti prodiranje japonskih čet proti Čihsienu. Kitajski letala so na tem delu bojišč neprestano padala japonske postojanke tako dolgo, da so bili Japonci prisiljeni prenehati z napredovanjem. Na obeh straneh pa neprestano dobajajo nove čete, karere pošiljajo takoj na bojišče.

Italijanski minister Ciano bo maja baje obiskal Varšavo.

Bivši bojovníci naj po vseh državah dela za ohranitev miru, tako se glasi sklep, katerega je sprejel izvršilni odbor mednarodne bojevniki

Generalova hči - sovjetski poslanik

Med številnimi poslaniki, ki jih zadnje čase odpoklicuje Stalin iz raznih evropskih prestolnic in največkrat obsodi na smrt, je tudi znamenita aristokratinja Aleksandra Kolontaj, ki je nazadnje zastopala sovjetsko Rusijo v Stockholmu. Ker je v svoje službovanje kot ministarka na tujih dvorih na Norveškem, Mehiki in na Švedskem pokazala izredne diplomatske zmožnosti, jo menda ne mislijo kakorkoli obsoditi, ampak poslati na Kitajsko, kjer je treba posebne spretnosti, da ostane kitajsko-rusko prijateljstvo trdno v odporu proti Japoncem.

„Salonska komunistka“

»Da si dober komunist, ni treba da bi imel umazane roke, si lahko eleganten, napudran in namazan z rdečilom in dišavami,« odgovarja najelegantnejša zastopnica proletariata vsem, ki ji očitajo njeno razkošnost. Take vrste komunisti so močnejši seveda samo tam, kjer ne vlada komunizem ali kjer je to potrebno zaradi slepljenja ljudi, kjer ima svoje stalne kapitalistične in ne komunistične zasluge.

Aleksandra Kolontaj je bila kot vsak razvijen otrok že v zgodnji mladosti zelo samoglavna. Nalajala se je v tem, da je mogla uiti s svojega plemiškega doma — bila je hči generala Tomantoviča — se pomešati med razne socialistične in teorijske skupine, kazati tam svojo zgovornost in razvnanati ljudi za svojo preborno domišljavost. Nekajkrat so jo tudi prijele carske oblasti, pa jo je njeno ime rešilo. Ker je oče ni mogel drugače ukloniti, jo je omočil s polkovnikom Kolontajem, ki je pred burnostjo svoje žene ostal prav tako brez moči, kot njeni starši.

Neznani vojak

Danes ne ve, kdo je, kje se je rodil, od kod je doma

V Franciji živi mož, ki ga je doletela žalostna usoda. Imenujejo ga danes »Neznani vojak«. Med svetovno vojno, med klanjem milijonov je zgubil spomin in danes ne ve, kdo je. Meseca februarja 1918 leta so ga prenesli v neko francosko bolnišnico s fronte. Ker govoriti tudi ni mogel, je nekaj mrmral, zato so sklepali zaradi vednega mrmranja na razna vprašanja, da hoče izraziti svoje ime, da bi tako pojasnil, kdo je. To mrmranje je zvenelo podobno kakor ime Mangin, zato so mu dali to ime. Izdali so mu rojstni list z datumom, rojen 1. februarja 1918 in imenom Mangin. Dali so mu doživljenjsko oskrbo in mesečno častno nagrado. Ko so objavili njegovo sliko po vsem francoskem

Hodila je še naprej na razne skrivne revolucionarne shode, se plamtečih oči nad svojimi govorniki zmožnostmi vračala domov — »glavno je, da človek dobro govori, če misli in veruje in dela tako kot govori, je postranska stvar« — se polopila v dišečo kopel, mirno brala kake francoske ali angleške romane ter odšla zvečer dostojanstveno in blesteča se s svojim možem v gledališče ali na kake dvorne prireditve.

Leninova prijateljica

Toda dosegla jo je carjeva moč in jo milostno pregnala namesto v Sibirijo v zapadne države. Hodila je po svetovno znanih francoskih kopališčih, prišla v Pariz, kjer se je seznanila z Leninom, ki jo je neizmerno vzel za prijateljico njene bistrumnosti in jo še pozneje ob vsaki priliki hvallil.

Leta 1917 je šla v Petrograd Leninu pripravljati pot. Uspešno je s svojo ljubkostjo pripravila do upora carjevo mornarico, kjer je bil skoraj vsak mornar zaljubljen vanjo. Da bi jim še bolj pokazala svojo naklonjenost, se je omožila z navadnim orjaškim mornarjem Dybenkom — od svojega moža se je že prej ločila — vendar pa je hotela obdržati aristokratsko ime svojega moža. Vsa ta poroka je bila seveda samo komedija in limanice, ker je pozneje, ko je bila že v diplomatski službi, izposlovala svojemu »mornarju« mesto topniškega častnika daleč nekje onkraj Urala.

Pod vladno komunizma je postala nekaj ministar za vere, kjer se je s svojimi protiverskimi in protinavnimi odredbami in spisi izvrstno izkazala. Tedaj so začeli rušiti cerkve ali jih spreminjati v skladišča in muzeje. S strastjo histerične razočarane ženske se je začela boriti proti zakonu in »buržujskemu« pojmovanju ljubezni.

Kratek odmor zakrinkanih švicarskih pesalcev. — Krinke so potisnili na čelo. Kakor da so se zagledale v kakšno letalo...

vrsti k njemu, toda vsi so spoznali v njem svojca. To zopet ni rodilo uspeha. Zato je šel vsak posameznik k njemu, z njim govoril, obujal z njim spomine, mu predočeval svoje sorodstvo, toda neznanec je bil za vse to nedostopen. Samo pri dveh se je zganil in pokazal začudenje. Za hip se mu je zavedel in že je padel nazaj v svoje dolgoletno pozabljenje. Ko ga je objela mlada vdova in ga vprašala: Kako ti gre, se je zavedel, toda že kmalu nato je vse pozabil. Tako je prišla k njemu tudi družina Monjoin, ki je izgubila v vojni svojega sina. Sličnost imena Manjoin in Mangin je vzbudila pri ravnateljstvu bolnišnice misel, kaj, če bi ga odpeljali na dom Monjoin. Možakar je res korakal proti omenjeni hiši kar sam in skoro kazal znake, da se mu vrača spomin. Toda na to ni pristala oblast, ki hoče istovetnost res dokazati s pravim svojem raznih družin, ki ga hočejo priznati za svojega pravega člana.

Ljudje ga hoče'o za svojega

Kako brezmejno željo imajo ljudje, da bi našli svoje drage, nam kaže ta primer: Star možiček, osemdesetletnik, je izgubil v I. 1914. svojega edince. Voja ga je vzela in ni ga več vrnila. Koliko jih je bilo. Šli so in se niso vrnili. V družinah so nastale vrzeli, ki še danes vpijejo po izgubljenem dragem bitju. Tako je tudi starček vedno hrepenel po svojem edincu. Misli je, da je ta neznani vojak njegov sin. Zato se je preselil v bližino bolnišnice, si tam kupil posestvice, da bi bil vedno blizu svojega dragega. Sedaj čaka z nestrpnostjo ure, ko se bo izpolnila njegova največja želja. Neka druga gospa je vsa vesela in iznenađena ob pogledu na neznanega vojaka zajokala: Da, to je moj ljubljani sin. Po nekaj mesecih je umrla zaradi žalosti, ker je ni mogel spoznati. Sedaj prihaja k njemu njena hčerka in mu prinaša razne pribojške. Že 12 let hodi k njemu, vsa prepričana, da je to njen brat. Vsi nestrpno čakajo, da se mu povrne spomin. Zdravniki pa so mnenja, da se mu spomin, zavest, kdo je, nikdar ne vrne. Skrivnost in zagonetnost bosta romali z njim in nikdar ne bo pojasnjena njegova življenjska pot. Živ je med živimi, zdrav, a duh je mrtev. Življenjski pota so res čudna uganka.

Šolski nadzornik je bil zelo strog in povzročal strah in grozo s svojimi vprašanji. V nekem razredu je končno zastavil tole vprašanje: »Kdo je napisal Krst pri Savici.« — »Oprostite gospod nadzornik, jaz ne,« se je oglasil Kramarjev Francek. Zvečer je nadzornik ta dogodek pripovedoval županu, ki je z zanimanjem poslušal ter pripomnil: »Ta je pa dobra, pa sem vseeno prepričan, da je on to storil.«

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

23.
Sprva so bili vsi dostojanstveni silno začuden nad veliko podobnostjo obeh dečkov in niso vedeli, kaj naj store. Tom pa je pomagal zdaj zakonitemu kralju, da pride do svojih pravic. Vedel je, kje je tisto usodno noč, ko sta si zamenjala svoji obleki, skril Edward kraljeviški pečat. Lordi so stavili pogoj: Če Edward more povedati, kje je skrit pečat, ga bodo vsi priznali za svojega pravega kralja!

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 17. febr.: 12.00 Češka lahka glasba (pl.) — 12.45 Poročila — 13.00 Napovedi — 13.30 Služni poudar — 14.00 Poročila — 14.30 Nastop pevskega zbora mestne ženske r. gimn. — 15.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. R. Kolarič) — 19.00 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 10 minut zabave (g. Fr. Lipah, član Nar. gled.) — 20.00 Pisana saraj Vse je brez paraf. Orkester, harmonika, citre igrajo, vmes pa prizori besedo imajo — 22.00 Napovedi, poročila — 22.15 Pisana saraj (nadaljevanje).

Drugi programi

Cetrtek, 17. febr.: Belgrad-Zagreb: 20 Vok. konc. — 20.30 Ork. konc. — 21.30 Gledališki prenos — Dunaj: 19.25 Pester konc. — 20.25 Plošče, 21 Filharmoniki, 22.20 Ples. gl. — Budimpešta: 19.30 Gledališki prenos, 21.45 Cig. — Rim-Bari: 17.15 Komorna glasba, 21.15 Igra »Sen iz tisoč in ene noči«, 22.15 Orgle — Prag: 19.15 Vesele pesmi, 21.05 Ork. konc., 22.25 Plošče — Varšava: 19.40 Opereta, 22. Konservatorijski konc. — Sofia: 18.30 Vojaska godba, 19.30 Nar. gl. — 20. Sonate, 20.45 Vok. konc., 21.15 Simf. konc., 22.40 Lahka in ples. gl. — Berlin-Hamburg: 20 Plesna gl. — Bratislava: 20.30 Kantata »Popotnik« — Lipsko: 20.30 Glasba iz Grčije — Köln: 19.30 Zab. gl. — 20 Plesna gl., 21 Kvar. tet — Bernomünster: 19.30 Opera »Boris Godunov« — Strasbourg: 21.30 Zabavna gl., 22.30 Komorni orkester.

Takšno pokopališče bi nastalo ob newyorških nebotičnikih, če bi tu pokopali vse one, ki se v tem mestu ponesrečijo z avtomobilom. Vsako leto jih namreč zaradi takšnih nesreč umre 40.000.

ROBERT LORD

12

POD ČRNO KRINKO

»Torej, zvečer se mi oglasite po telefonu. Pa še to vas prosim: Če bi se morda oglasila na telefonu žena, prosim, ne omenjajte ji o tem ničesar... To je, veste, malo iznenađenje zanje.«

»Ze razumem, razumem... no, saj se gospa soproga ne bi nič razjezila...«

»O, vi je ne poznate. Kadar jo spoznate, boste videli, kako je to dobra žena... Torej, oglasite se...«

V redu, gospod Taylor, gospod nadzornik!

V tem trenutku so se že oglasile sirene in naznanile začetek dela v tovarni. Od vseh strani s širnega igrišča so hoteli delavci proti vходу v tovarno. Blizu vrat se je zbrala gruča delavcev, ki so se prav živahno razgovarjali o nečem. Sredi gruč je stal Joe Dombrowski, ki so mu nekateri od sile priščno stiskali roko in mu čestitali.

Tudi Frank in Ed sta prispela k tej skupini. Tovariši so jima naredili malo prostora. Zazdelo se je, kakor da je tišina, ki je v tem hipu nastala, vsem nekoliko neugodna. Frank in Ed sta skušala ugotoviti, kaj se dogaja tu. Po obrazih nista mogla ničesar uganiti.

Tedaj je stopil pred njiju delavec. Bil je to tisti zoperni Moly. Spregovoril je izredno svečano, pa se je takoj opazilo, da se posmehuje:

»Frank in Ed, dovolita, da vama predstavim našega novega nadzornika, gospoda Joea Dombrowskega.«

Prvi trenutek se Frank in Ed nista mogla znaniti.

»Kako?« je vprašal Ed in zavihiral ko burja.

Frank je ves prebledel...

»Da, Joe Dombrowski je imenovan za novega nadzornika. Zjutraj je dobil odlok od ravnateljstva.«

Frank je stisnil zobe, da so se mu čvrste ličnice kar zajedle v meso. Za hip je obstal, nato pa z naglim korakom pri-

stopil k Joeu Dombrowskemu in mu stisnil roko:

»Čestitam, Joe!«

»Torej ti si postal nadzornik, ne Frank?« se ni mogel zdržati Ed. »No, če je tako, pa čestitam!« mu je stisnil tudi on roko.

Foto Warner Bros

Frank čestita Joeu Dombrowskemu.

Sirene so klicale kar naprej. Franku se je njihov pisk zdel naravnost strašen. Hitro se je odpravil v tovarno na delo. Moral je zbrati nadčloveško silo, da je prikril svoje razočaranje.

Torej ni postal nadzornik... Izbrali so Dombrowskega. Pa, kaj bo zdaj z njim... Ta Dombrowski, ta tujec mu je prevzel mesto... Sem pa tja je Franka jeza tako grabila, da se mu je kar temnilo pred očmi.

Ed je ves pobit stopal poleg njega. Toda on se je prvi zna-

šel. Ponosno je dvignil glavo, potrepljal Franka po rami in mu dejal:

»Tako je menda moralo biti, Frank. Nikar se ne huduj. Vse bo še dobro!...«

»Ed, težko mi je pri srcu... Toliko sem se tega veselil... Ali mar nisem najboljši delavec v tovarni?«

Prišla sta do svojih strojev. Frank se je z vso vnemo prijel dela, da bi vsaj za trenutek pozabil na krivico, ki so mu jo storili. Delal je z dvojno silo. Nagnal je stroj na tako hitrost, da se je še stroj skoraj utrudil... V vsakem njegovem gibu se je poznala silna mržnja. Ed je od sosednjega stroja na skrivaj opazoval Franka. Če bi ga bil ta po naključju pogledal, bi se mu bil Ed prijateljsko in ljubeznivo nasmehnil. Zelo mu je bilo žal tovariša, ki je doživel tako strašno razočaranje.

Za opoldanskega počitka so se vsi zbrali okoli novega nadzornika Joea Dombrowskega. Le Frank je stal ob strani. Ed se je trudil, da bi ga spravil k družbi.

»Frank, ne bodi vendar otrok! Vedeš se, kakor da so ti pobrali igračke...«

»Ali mi jih mar niso pobrali... Ed, strašna jeza me popada... Toda premagati se še znam... Le za nekaj časa me pusti pri miru...«

Ves opoldanski prosti čas je Frank prebil sam. Ed je bil prepričan, da bo še najboljši, če ga pusti pri miru, da se sam ohladi...

Zelo zanimivo je bilo, da se je tudi Cliff neznansko jezil, ker je Joe Dombrowski postal nadzornik. Stopil je k Franku, ga prijel pod roko kakor najboljšega prijatelja in začel zabavljati nad Dombrowskim ter preklinjati.

Frank je bil dober tovariš, zato ni klet Dombrowskega.

»Zdi se mi, da ni Joe kriv... Ravnateljstvo je tako hotelo...«

»Ah, kaj ravnateljstvo... Neprestano se rinejo ti tuji pred nas... Povej mi, prosim te, odkod pa je prav za prav ta Dombrowski?«

»Ne vem.«

»Se bom že potrudil, da izvem. O tem se bomo še menili... Zdjaj pa, glavo kvišku, Frank!«

Ko se je delo spet začelo, je prišel Ed k Franku in mu dejal: